solgt nogen Gaard til nogen Fæster, uden at han Dagen efter atter har kunnet sælge den med betydelig Avance. Jeg skal forøvrigt ikke indlade mig paa at undersøge, hvor man skal søge den Hjælp, som man formener skal ydes den tiende Familie. Jeg er gaaet ud fra, at, hvad enten det nu efter Loven af 19de Februar 1861 paahviler Godseierne, eller ikke, at drage Omsorg for disse Familier, saa paahviler der dem dog en moralsk Forpligtelse dertil. Det har jeg altid følt i de enkelte Tilfælde af denne Art, som jeg har havt med at gjøre, og det er ikke alene mit Haab, men det er min Forvisning, at den danske Godseierstand vil føle det Samme; og er der Enkelte, som ikke ville føle og gjøre det Samme, saa lad det komme frem for den offentlige Domstol. Af den Grund, at disse enkelte Familier skulde kunne leve, og at det derfor er ønskeligt og rigtigt, at der vises dem en saadan Billighed — thi om at der skal være lidt nogen juridisk Uret, kan der jo her ikke være Tale — af den Grund behøve vi altsaa ikke at stemme for en Lov som denne. Naar det ærede 10de kongevalgte Medlem har henviist til Sorø Academi, saa forekommer det mig besynderligt, at der ogsaa under denne Sag skal være Tale om Sorø Academi; man vil jo i den senere Tid ved enhver Leilighed tye til Sorø Academi. Jeg kan forøvrigt godt forstaae det ærede Medlems Tanke. Han søgte endvidere at begrunde Rigtigheden af, at Laanene skulde indskrænkes til under tre Fjerdedele af Eiendommenes Værdi; men jeg skal gjøre opmærksom paa, at i de Tilfælde, hvor en saadan Fæsters Efterladte behøve en Hjælp, vil i Reglen ikke 3/4 af Kjøbesummen være tilstrækkelig; de ville i Reglen være saa blottede for Midler til at komme i selvstændig Virksomhed, at saadanne Laan af Halvdelen eller selv indtil 3/4 af Eiendommens Værdi ikke vilde være dem til nogen stor Nytte. Men, som sagt, jeg troer, vi skulle ganske rolig overlade Ordningen af dette Forhold til vedkommende Sælger; som jeg før udtalte, troer jeg, at Forholdet ad den Vei vil blive ordnet hensigtsmæssigt og paa en rigtig Maade.

Madvig: Det Sidste er jeg enig i, at vi nemlig skulle overlade det til de Vedkommende at ordne det selv, og jeg troer, at Godseierne ville ordne det rigtigt; men jeg fastholder fuldstændig, hvad jeg tidligere har sagt. Naar det ærede Medlem sagde, at, for at der af dette Forhold skulde kunne udledes en moralsk Forpligtelse for Godseierne, maatte det være Forudsætningen, at disse i den hele Transaction vare stillede saaledes, at de høstede Fordelen af Salgene, thi ellers er der ingen moralsk Forpligtelse, saa siger jeg, at Godseieren f. Ex. kan stille sin Priis saaledes, at han af hver 1,000 Rd., han faaer ind, kan lægge 100 Rd. hen til den tiende Gaards Familie. Alt dette maa han ordne; men, skal der gribes ind fra Lovgivningsmagten, saa maa man enten ophæve den Lov, der ordner særegne Salg og Betingelserne derfor, eller lade tilføie en Clausul, som rammer de der Interesserede og holder Statskassen ude.

Finantsministeren: Det kunde ikke falde mig ind at optræde som en varm Forsvarer af dette private Lovforslag, saa meget mindre som jeg kun nødig er gaaet ind derpaa; men naar man har lige saa at sige beskyldt Regjeringen for eller i alt Fald givet Antydninger om, at dette Lovforslag havde et communistisk Princip, da kan jeg ikke see, hvorpaa dette er begrundet; navnlig troer jeg ikke, det kan begrundes paa den Maade, som det ærede Medlem (Lehmann) gjorde, idet han sagde, at overalt, hvor Statens Midler bleve anvendte for at hjælpe paa den Enkelte, skulde det være noget Communistisk, der derved skete. Jeg vil sige, at saa have ærede Medlemmer vedtaget et saadant communistisk Forslag i Finantsloven, hvorunder nemlig var Spørgsmaal om nogle Møllere, der ved Grændsens Flytning vare komne i stor Forlegenhed, og til hvilke man da bemyndigede Finantsministeren at udlaane indtil 12,000 Rd. Jeg vil sige, at vi have jo ikke saa ganske sjeldent den Slags Exempler, idet det hører til Dagens Orden, at Embedsmænd faae et Laan til deres Etablering, og ogsaa ellers have særlig Adgang til Laan af Statens eller i alt Fald af Livrenteanstaltens Midler; det gaaer jo for sig hvert Aar. Hvad der forekommer mig at foreligge